

6A

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

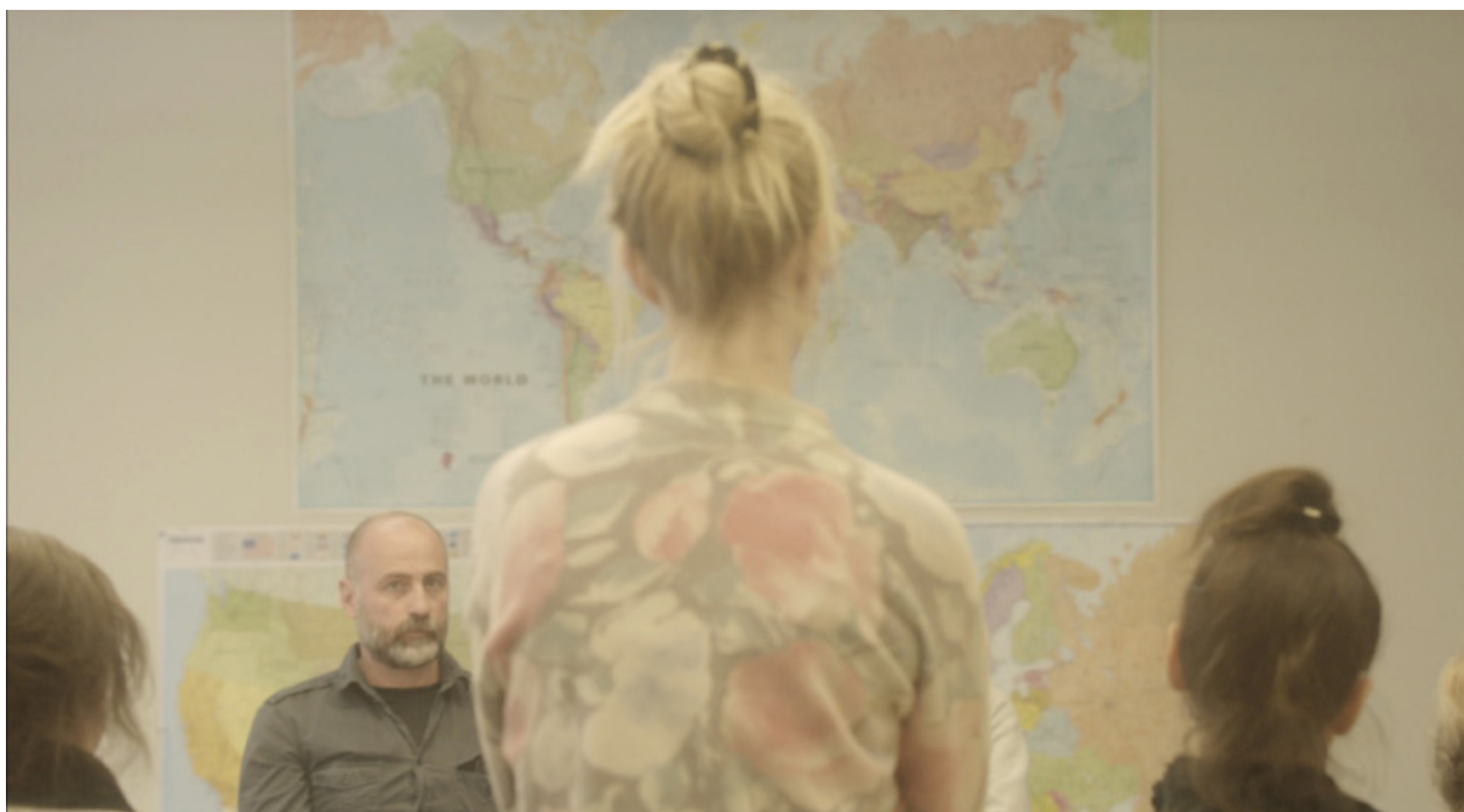

Bild: Lisabi Fridell

Rek för åk 6 – gymnasiet

Efter skoldagens slut samlas en grupp föräldrar tillsammans med klassföreståndaren och tre elever för ett krismöte. Snabbt börjar föräldrar anklaga de närvarande eleverna för att mobba ut andra i klassen. Under mötets gång kommer mycket upp till ytan och olika tankar och känslor ventileras. Vem är offer och vem är förövare? Vem talar sanning? Och hur ska problemen i 6A kunna lösas?

Handling

Filmen inleds med bilderna av en helt vanlig gata i en svensk stad. Det börjar skymma ute och några olika personer anländer till en skola och vi hör rösten från en irriterad pappa som undrar över hur skolan ska lösa problemet med att brandlarmet går flera gånger om dagen. En annan förälder ställer sig frågande inför att elever ska vara med på mötet. En tredje förvånas över att skolkuratorn inte är närvarande.

Klassföreståndaren, Louise, inleder mötet med att säga att de samlats för att prata om situationen i klassen. Den senaste incidenten då Denise tog strypgrepp på Petra har tydliggjort behovet av att träffas och prata. Siris mamma tar ordet och berättar att hennes dotter har magont och huvudvärk och att det har att göra med obalansen i klassen. De tre närvarande eleverna Denise, Bella och Mina utpekas som ledare. En annan mamma säger att hon upplever samma sak med sin dotter Petra och att det handlar om mobbning. En annan förälder lyfter fram att skolan inte har tagit sitt ansvar och ifrågasätter att deras barn ska leva under psykisk stress. Flera elever har redan slutat i klassen.

Denise förnekar strypgreppet. Hon förklarar att Petra tagit hennes prov och visat för alla i klassen. Föräldrarna frågar läraren vad hon gör när en sådan situation uppstår. Hon förklarar att den typen av händelser sker dagligen, att hon försöker gå emellan men att det är svårt att hålla reda på alla barn. Minas mamma ifrågasätter de andra föräldrarnas anklagelser om att det skulle vara tre elever som mobbar ut resten av klassen. Andra föräldrar protesterar och säger att gruppen sätter dagordningen och att det har förekommit våld.

Något hände i samband med klassresan för cirka ett år sedan, säger en mamma och tjejerna berättar att Adde och Bella blev ihop och att de ville vara själva med killarna, men att Petra började följa efter dem hela tiden. Bella blev anklagad för att ha kastat en apelsin på Petra, men det visade sig att hon var oskyldig. På en direkt fråga svarar de närvarande eleverna att de inte vill vara med de andra tjejerna i klassen på grund av att de är töntiga och har andra intressen än dem.

Samtalet tar en ny vändning när Petras mamma hävdar att de tre tjejerna inte är med på gymnastiken, att de fotat klasskamrater i duschen och att de snattar. Det visar sig att Petra kommit hem med grejer som inte är hennes och att hon skyllt detta på Denise, Mina och Bella.

Tjejerna blir även anklagade för att röka, vilket de förnekar. Minas mamma säger sig vara chockerad över anklagelserna och undrar varför

de andra föräldrarna vill att deras barn ska vara med dem överhuvudtaget.

Tjejerna framhåller att de tycker att klassföreståndaren Louise skyller allting på dem (i synnerhet på Denise) och att de känner sig orättvist behandlade i klassen, varpå Louise säger att hon upplever att Denise alltid har ett finger med i spelet när någon blir ledsen. Tjejerna hävdar att deras lärare behandlar killarna i klassen annorlunda och berättar att de blir tafsade på hela tiden. De berättar också att en kille i klassen, Jonas, är väldigt utsatt och att de andra killarna slår honom. Vid ett tillfälle ryckte Louise Denise så hårt i armen så att hon fick blåmärken och fick gå till skolsköterskan. Louise förnekar och säger att hon är ledsen över att de upplever att killarna får mer uppmärksamhet. Tjejerna berättar om en annan incident då Louise ska ha slickat på toalettringen för att bevisa att killarna inte hade kissat där. Louise hävdar att hon bara luktade där.

Fokus i diskussionen har hamnat på klassföreståndaren Louise. Hon har varit i klassen i sex månader, sedan den förra läraren blev utbränd. Föräldrar frågar hur de kan hjälpa henne och hon svarar att ett konkret förslag skulle kunna vara att omplacera en elev. Minas mamma tror inte att lösningen är att splittra tre kompisar som har det bra tillsammans. Petras mamma säger att för Denise skulle det finnas möjlighet att starta om på nytt vilket även skulle skapa nya möjligheter för de andra barnen. Det talas om andra lösningar, om strukturproblem och att klassföreståndaren behöver hjälp och att klassen är i behov av mer resurser. Det kommer fram att Louise fick sparken från sin förra anställning. Hon blir ifrågasatt av föräldrar som undrar om det kanske skulle behöva rekryteras en behörig lärare till klassen. Louise tar sig ur den pressade situationen genom att åter rikta fokus mot Denise och fråga henne om de utbrott hon ibland fått under lektionerna.

Petras mamma säger att hennes dotter är på väg att sluta i klassen och tar upp att fyra tjejer tidigare fattat samma beslut. En av tjejerna, Tanja, var väldigt bra kompis med Denise, Mina och Bella och föräldrarna vill gärna veta bakgrunden till att Tanja slutade. Tjejerna vill inte berätta och föräldrarna blir allt mer irriterade. När Denise pressas att säga något blir hon arg, får ett utbrott och går därifrån. Bella försöker gå efter men hennes mamma håller kvar henne.

Flera föräldrar har nu fått sin negativa bild av Denise och Bella bekräftad. Kanske är det läge att utreda om det kan röra sig om någon form av diagnos? funderar en förälder.

Bild: Lisabi Fridell

Bild: Lisabi Fridell

Minas mamma vänder på diskussionen och menar att det ju är de andras barn som har problem och inte har någon att leka med. Bellas mamma berättar att de har kontakt med BUP och att Bella har svårigheter med att sitta still; hon är rastlös och har svårt att koncentrera sig. Det skulle inte vara bra att rycka upp Bella i en eventuell utredning och flytta henne till en annan klass. Kanske är det i så fall bättre att Denise får byta miljö.

Bella förnekar att Denise skulle dominera och att hon skulle vara rädd för henne. Bella och Mina berättar om Tanja i hopp om att Denise inte ska behöva sluta i klassen då. De träffade henne på stan och hon var ledsen och berättade om en hemsk sak hon varit med om. De tre tjejerna kände att det var så hemskt att de var tvungna att berätta för någon, så de pratade med kuratorn och sedan ville Tanja inte vara med dem mer. Istället var hon med Petra och de andra tjejerna och sedan slutade hon i klassen. Alla föräldrar verkar tycka att det var modigt av dem att berätta för en vuxen.

Mötet avslutas med att någon undrar vad som blir nästa steg. Ett nytt möte, gärna med fler föräldrar. Någon säger att de i alla fall har kommit en bit på vägen. Föräldrarna reser sig upp och går. Klassföreståndaren står tyst kvar. Mina och Bella dröjer sig kvar och kramar om varandra.

Filmens form

Inledningen i filmer kallas för anslag. Vi ska snabbt bli engagerade och samtidigt förstå vilken typ av film vi har framför oss. Kommer du ihåg hur filmen *6A* började? Varför tror du att filmskaparna valt att inleda filmen så? Vilken känsla får du av filmens inledande bilder och vad säger de dig om när och var filmen utspelas? Bortsett från den korta inledningen befinner vi oss i ett och samma rum hela filmen igenom, vilket bidrar till att filmen upplevs som realistisk och det känns nästan som att vi själva är med på mötet. Håller du med om att du som publik känner dig närvarande? Vad är fördelarna respektive nackdelarna med att låta en historia utspela sig i ett enda rum? Har du sett någon annan film som använder sig av endast en eller väldigt få miljöer? Varför tror du att det är ganska ovanligt?

Det finns andra formmässiga grepp i filmen som är utmärkande. Tänkte du till exempel på hur den är filmad och hur kameran används? Det är mycket närbilder på ansikten och ibland får vi se ansiktet på någon annan än den som talar. När klassföreståndaren inleder mötet får vi till exempel se de tre elevernas reaktioner och när en förälder nämner ordet mobbningsituation får vi möta Bellas oförstående ansiktsuttryck. På så sätt får det osagda lika stor betydelse som de sagda orden.

Om ni har möjlighet så gå gärna tillbaka och kolla hur kameran följer mötesdeltagarna i filmen. Vad får det för effekt på hur vi uppfattar filmen?

- Filmens dialog känns väldigt naturlig. En får intrycket av att skådespelarna inte följer ett manus utan ÄR de personerna vi möter i filmen. En förklaring är att gestaltningen delvis ska ha improviserats fram av skådespelarna under inspelningen av filmen. Hur tycker du att skådespeleriet är i filmen? Vad kännetecknar en bra skådespelare enligt dig? Är det olika i olika typer av filmer?

- Vad tycker du om den form som används för att lyfta fram filmens berättelse? Fundera över olika alternativ för att berätta samma historia. En möjlighet hade till exempel varit att vi som publik hade fått se de olika händelseförlopp som det talas om i filmen.
- Hur hade filmen då kunnat se ut? Vilka andra val kan filmskapare göra? Resonera kring vad en kan välja att visa, men också hur det visas, till exempel hur kameran används eller hur filmen är klippt.

- Vilka olika filmgenrer känner du till och vad kännetecknar dem? Fundera över hur filmen *6A* hade kunnat anpassat till en specifik genre. Vad hade till exempel krävts för att göra om den till en komedi, en skräckfilm eller en actionfilm? Låt fantasin flöda! Filmen lyckas skapa en realtidskänsla, det vill säga att filmens handlingstid är densamma som filmens längd. Det vanligaste är annars att filmer komprimerar tid, det vill säga att en film på 90 minuter speglar ett händelseförlopp som utspelar sig under flera månader eller år.

- Skriv upp titlar på filmer som många i klassen har sett och diskutera hur de använder sig av tid. Under hur lång tid utspelar sig filmen? Jämför filmens berättelsetid, det vill säga all den tid vi får information om i filmen, med filmens handlingstid, det vill säga den tid vi får se skildrad framför kameran. Berättas filmen i kronologisk ordning eller förekommer flashbacks eller flashforwards, där filmen hoppar tillbaka eller framåt i tiden?

- Varför är det ovanligt med film som utspelar sig i realtid?

Bild: Lisabi Fridell

Filmens karaktärer

Innan vi ens får se några människor hör vi hur samtalet mellan läraren Louise och några av föräldrarna inleds. När vi sedan får se Louise så är det inledningsvis bara hennes rygg och nacke filmskaparna väljer att visa. Ändå får vi redan här en bild av henne. Försök beskriva den bild du får av Louise under filmens första minuter. Vad baserar du ditt intryck på?

Louise känns väldigt ensam i sin roll som klassföreståndare och hamnar i försvarsställning gentemot både föräldrar och elever, som under filmens gång riktar en rad anklagelser mot henne. Samtidigt verkar Louise vara en välmående person inriktad på att försöka lösa de problem som finns i klassen.

- Försök sätta dig in i Louise perspektiv. Hur tror du det känns för henne? Tycker du att Louise verkar vara en bra lärare? Varför/varför inte? Finns det saker hon borde gjort annorlunda? Hur ska en bra lärare vara enligt dig?

De tre eleverna som är med på mötet är Denise, Mina och Bella. De är inledningsvis ganska tysta men vi får ändå se tjejerna i bild och hur de betar sig på olika sätt. Bella som ler, Denise som grejar med sin mobil och Mina som mest ser nervös ut.

- Vad tror du de tänker och känner innerst inne? Vad får du för intryck av tjejerna och vad baserar du det på?
- Känns filmens karaktärer realistiska? Vad är det i filmen som gör att de känns realistiska? Är det något i filmen som inte känns trovärdigt?

Barn och vuxna

Det kan vara komplicerat att växa upp, men ibland också svårt att vara en bra vuxen. Fundera över hur du vill att vuxna ska bemöta dig.

- I vilken utsträckning har vuxna rätt att lägga sig i? Tycker du att de vuxna i filmen går över gränsen? Upplever du att vuxna generellt lägger sig i för mycket eller för lite? Verkar det som att de vuxna i filmen förstår att deras barn är på väg att bli tonåringar och närma sig vuxenlivet?

En pappa i filmen säger något om att tjejerna börjar komma i puberteten och tycks mena att de befinner sig i en ålder där mycket förändras. De är snart inga barn längre och alla kan inte vara med alla.

- Känner du igen dig i resonemanget? Blir det svårare att vara tillsammans i större grupper när vi blir äldre? I så fall, varför är det så?

Vänskapen mellan Denise, Mina och Bella framstår som väldigt stark. De befinner sig i en ålder där vänskapsband är viktiga, ibland viktigare än ens familj.

- På vilka sätt framgår det i filmen att de står varandra nära? I filmen *Stand By Me* (Rob Reiner, 1986) baserad på en bok av Stephen King sägs det att vi aldrig har så bra vänner som när vi är 12 år. Tror du att det stämmer? Måste det vara så? Diskutera hur vänskap kan se olika ut beroende på var i livet vi befinner oss.

Rätt eller fel?

Det är många saker som kommer upp till ytan under mötets gång och det avslöjas olika saker om de inblandade, även om uppgifterna ibland är motstridiga och det ibland är oklart vem som talar sanning. Ofta ser vi saker ur olika perspektiv och det kan vara svårt att säga vad som är absolut sanning.

- Kan det vara så att personerna i filmen tolkar händelser olika baserat på vilka de är och vad de har för erfarenheter?
- Kan det finnas flera olika sanningar eller är det någon som ljuger i filmen som du ser det? Det går till exempel att tolka situationen som att de tre anklagade eleverna manipulerar de vuxna eller som att allt de säger är helt sant och riktigt.

- Går det enkelt att säga vem som är förrövare och vem som är offer i filmen? Hur tänker du?

- Skiftade dina sympatier med olika personer under filmens gång? Att våra sympatier skiftar och vi inte vet med säkerhet vem som talar sanning är ganska ovanligt på film, där det annars ofta är tydligt svart eller vitt, gott mot ont. Men hur är det i verkligheten? Kan det vara så att många berättelser är så tydliga just för att allt är så mycket mer komplicerat i verkligheten? Vad föredrar du själv för berättelser, de som ligger nära din egen verklighet eller de som erbjuder en flykt bort från verkligheten? Varför är det så? Vad tycker du om att många frågor i filmen lämnas obesvarade?

- Tycker du att de olika personerna lyssnar på varandra? Det är många viktiga frågor som kommer upp till ytan, men diskussionen tar hela tiden nya vägar och det är svårt att se vad mötet egentligen kommer att leda till. När en timme har gått måste stressade föräldrar gå och någon konstaterar att de i alla fall kommit en ”bit på vägen”. Tror du att mötet kommer att få några konkreta effekter? Kommer situationen i klass 6A att bli bättre? Varför/varför inte?

Mobbning och utanförskap

Mobbning kan ta sig många olika former. Om någon ständigt blir utsatt för slag och glåpor kan det vara enkelt att identifiera, men det kan vara svårare att upptäcka om det är en form av mobbning som sker i tysthet. Oavsett hur mobbningen tar sig uttryck är det viktigt att den inte får fortgå och det är skolans ansvar att se till att ingen elev blir utsatt för kränkande behandling i skolan. Enligt en studie av Skolverket är ungefär 6-7 procent av eleverna i årskurs 4-9 utsatta för mobbning.

- Hur skulle du definiera mobbning? Tycker du att det är ett stort problem på din skola med mobbning? Är det svårt att veta var gränsen går för vad en får göra mot andra? Tycker du att vuxna har tillräcklig insyn för att kunna ingripa när någon går för långt?

- Känner du till vilka rättigheter du har som barn? Vilka dokument och planer finns på din skola för hur ni ska bete er mot varandra. Tycker du att ni jobbar tillräckligt med värdegrundsfrågor i skolan? Vad står det i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling/likabehandlingsplan? Följs den? Vad står det i Barnkonventionen? Finns det punkter som du tycker är problematiska eller uppfylls dåligt?

- Kränkningar som hänger samman med någon av diskrimineringsgrunderna kallas för trakasserier. Ta reda på mer om diskrimineringsgrunderna. Har du själv varit utsatt för diskriminering? Hur kan vi som enskilda medborgare ta ställning mot diskriminering? Hur kan samhället agera?

I de allra flesta grupper uppstår hierarkier, så även i skolan. Som ungdom söker vi vår identitet och då är det kanske extra viktigt med vänner och olika grupperingar. Det brukar finnas ledande personer i alla klasser och gäng som uppfattas som coolare än andra.

- I filmen ifrågasätter Minas mamma att de tre tjejerna skulle mobba ut i princip alla andra i klassen. Verkar det troligt tycker du? Kan det vara så att det i själva verket är Denise, Mina och Bella som är utanför?

- Själva säger de tre tjejerna att de inte vill vara med alla de andra tjejerna i klassen hela tiden. Det är förstaeligt, men samtidigt problematiskt om det leder till att personer känner sig utanför. Vad tycker du, måste alla alltid få vara med? Hur ska vi bete oss mot varandra så att ingen känner sig utanför och alla mår bra?

I filmen hävdar tjejerna att killar och tjejer behandlas väldigt olika i klassen och att klassföreståndaren favoriserar killarna. Det finns undersökningar som visar att pojkar och flickor behandlas olika redan i förskoleåldern. Till exempel kan det ställas högre krav på tjejer att vara ”duktiga” medan pojkar lättare kommer undan med att hitta på bus och får mer hjälp när de inte klarar av saker. Ibland får till och med flickorna fungera som ”hjälpfröknar”.

- Har du själv erfarenheter av hur killar och tjejer behandlats olika i skolan? Kommer till exempel killar lättare undan med vissa saker? Eller är det snarare tjejerna som gör det?

- Hur ser det ut senare i livet? Om vi tänker oss att pojkar och flickor behandlas på olika sätt redan i förskolan, kanske redan från födseln, hur påverkar det oss hur vi blir som vuxna?

Skolan som arbetsplats

Det är många olika saker som tas upp i filmen och vi får intrycket att vi befinner oss på en skola med många problem.

- En pappa utbrister att det är skolans ansvar att lösa de problem som finns i klassen: ”Det är inte acceptabelt att våra barn lever under psykisk stress”. En annan förälder säger att många av sakerna aldrig skulle accepterats på en vanlig arbetsplats. Håller du med om det? Hur är arbetsmiljön på din skola? Fundera t.ex. över saker som städning, ljudnivå och hur folk betar sig mot varandra. Vad är bra och vad är inte bra?
- Skriv upp de problem som tas upp i filmen som berör skolan. Försök komma på konstruktiva förslag till skolans ledning för att lösa de olika problemen i klass 6A. Kanske finns det några förslag som är relevanta att föra fram till skolledningen på er egen skola?

Tips på fördjupning

- *6A* finns även tillgänglig i en kortfilmsversion som är 30 minuter, ett fomrat som exempelvis lämpar sig utmärkt för föräldramötet.
- Komedin *Mean Girls* (Mark Waters, 2004) skildrar träffsäkert och underhållande maktspelet mellan några tjejer på en skola i USA. Filmens manus, skrivet av Tina Fey, är baserat på handboken *Queen Bees & Wannabes: Helping Your Daughter Survive Cliques, Gossip, Boyfriends, & Other Realities of Adolescence* av Rosalind Wiseman, en av grundarna till organisationen Empower som arbetar mot mobbning och för att förhindra våld bland unga.
- En svensk film som skildrar mobbning är *IRL* (Erik Leijonborg, 2013) där vi möter Elias som blir ständigt trakasserad av ”det coola gänget” i skolan, men på fritiden går han in i spelvärlden och blir någon helt annan.
- En bra mellanstadiefilm om mobbning är *Tuffa killar* (De töffeste gutta, Christian Lo, 2013). Filmen handlar om 11-åriga Modulm som fantiserar om att vara en superhjälte och får hjälp av sin nya klasskompis Lise.
- *Regret!* (Spijt!, Dave Schram, 2013) handlar om Jochem som mobbas av ett gäng i klassen. Ingen verkar bry sig förrän en dag då Jochems klasskamrat David säger ifrån. *Regret!* vann ungdomsjuryens pris på BUFF 2014 och tar upp de yttersta konsekvenserna av mobbning.
- 2016 vanns samma pris på BUFF av filmen *Nykomlingen* (Le Nouveau, Rudi Rosenberg, 2015); en film om tonåringen Benoit, som är ny i klassen och har svårt att bli en i gänget. I brist på andra vänner börjar Benoit umgås med andra personer som är utanför. En varm och rolig film om allas lika värde.
- På temat vänskap och utanförskap rekommenderas även *Vi är bäst!* (Lukas Moodysson, 2013) som handlar om Bobo, Klara och Hedvig och vikten av att vara sig själv.
- Den allra starkaste vänskapen återfinns också i *Stand By Me* (Rob Reiner, 1986) om några killar i tolvårsåldern som ger sig iväg på äventyr under några somrardagar och kommer tillbaka delvis förändrade och ganska mycket äldre.
- Boken *Tusen gånger starkare* (Christina Herrström, 2006) handlar om Signe och hennes nya klasskompis Saga. Saga bryter mot de normer som finns om hur tjejer ska vara och inspirerar sina klasskamrater att förändra en situation där deras handlingsutrymme är begränsat. Filmen *Tusen gånger starkare* (Peter Schildt, 2010) är baserad på boken.

Produktionsuppgifter

Sverige 2016
Regi och manus: Peter Modestij
Foto: Lisabi Fridell
Producent: Siri Hjorton Wagner

Tekniska uppgifter

Längd: 60 respektive 30 minuter
Censur: Från 7 år
Distribution: FilmCentrum
Kontakt: bestallning@filmcentrum.se

I rollerna:

Emine Özkan, Omeya Lundqvist, Tyra Olin, Caroline Söderström m.fl.

Redaktion

Text: Daniel Lundquist
Redaktör: Anna Håkansson
Svenska Filminstitutet, september 2016

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie repertoar. Via länken <http://filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/film-i-skolan/om-att-boka-skolbio/> kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.